

Misje CoRoT i Kepler: obserwacje gwiazd i planet

Ewa Niemczura

Instytut Astronomiczny UW

Instytut Astronomiczny Uwr

Instytut Astronomiczny tworzą dwa zakłady:

- Zakład Astrofizyki i Astronomii Klasycznej
- Zakład Heliofizyki i Fizyki Kosmicznej

Popularyzacja:

- Wykłady popularnonaukowe
- Planetarium
- Projekt „Astro Izery”
- ...

*Kopernika 11, Wrocław
www.astro.uni.wroc.pl*

CoRoT

CoRoT (*Convection Rotation and planetary Transits*)

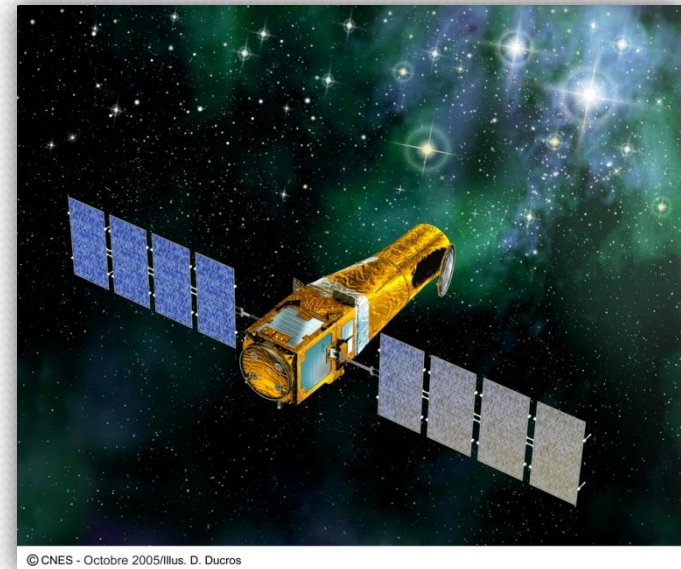
wspólna misja:

Europejska Agencja Kosmiczna

Francuska Agencja Kosmiczna

Satelita został wyniesiony na orbitę 27 grudnia 2006 roku przez raketę Sojuz.

Średnica zwierciadła głównego teleskopu: 27-cm; kamera CCD

© CNES - Octobre 2005/illus. D. Ducros

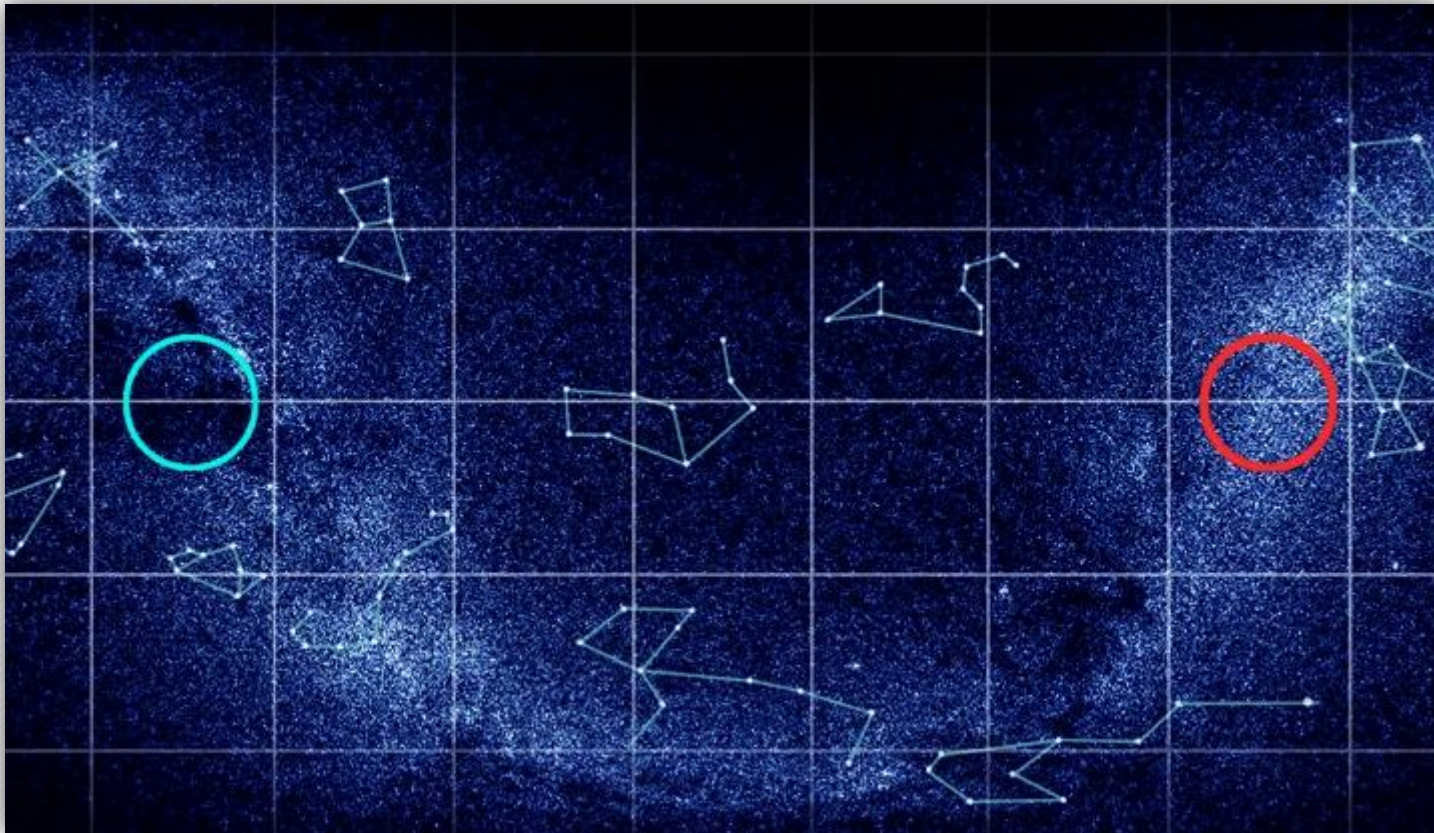

CoRoT

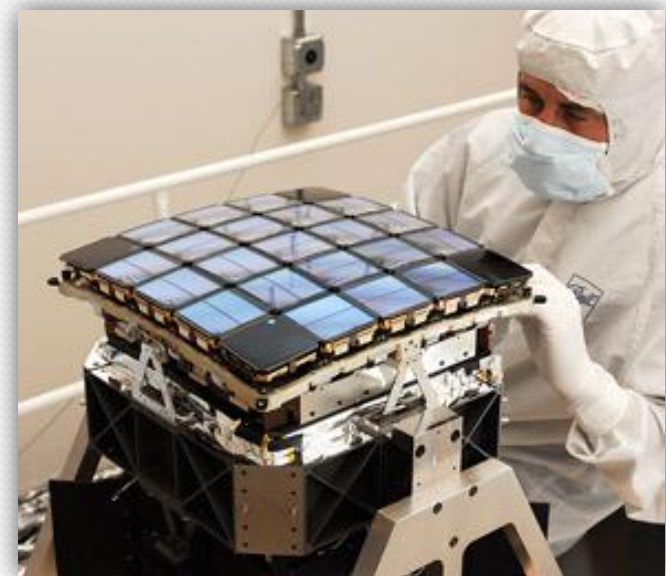
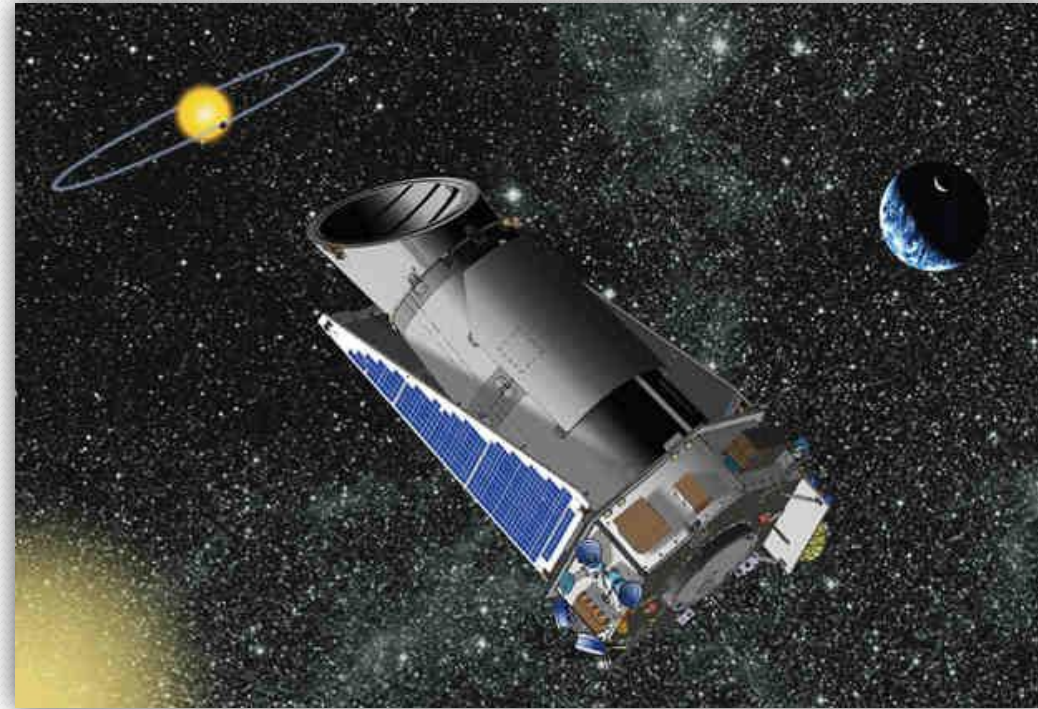
Cele naukowe projektu:

- Poszukiwanie planet poza Układem Słonecznym
- Badanie wnętrza gwiazd poprzez analizę ich pulsacji

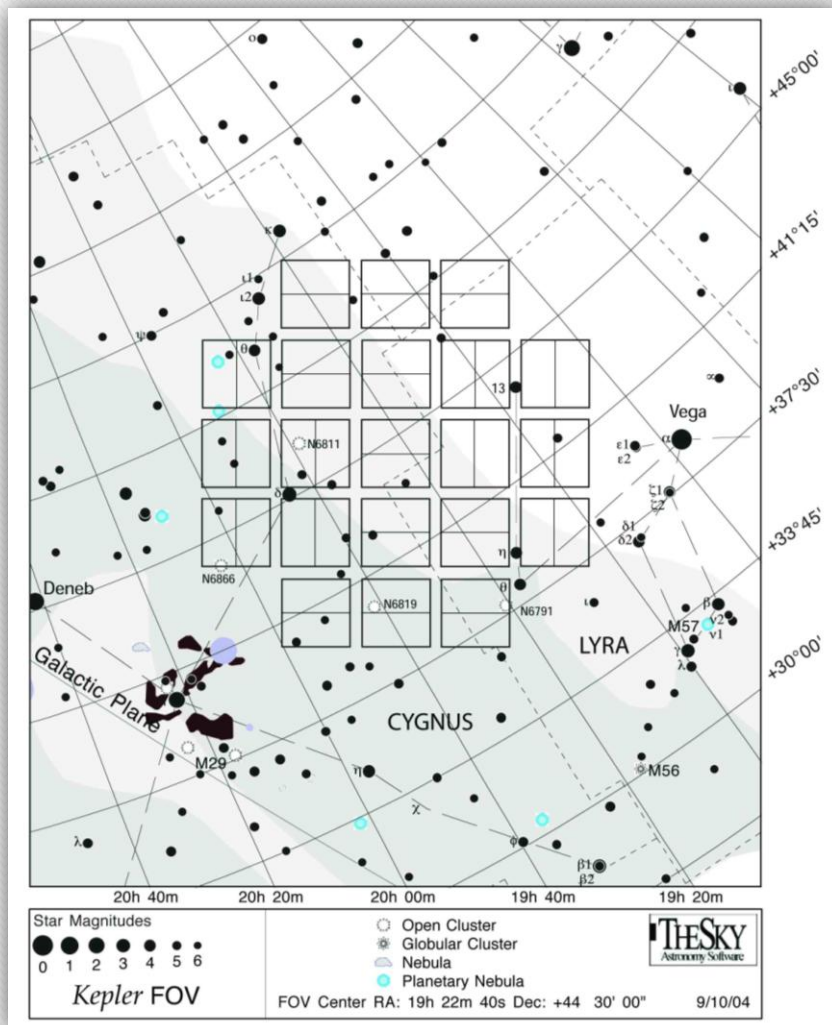
Kepler

- Satelita Kepler – obserwatorium kosmiczne przeznaczone do poszukiwania planet typu ziemskiego.
- NASA: budowa i działanie misji; naziemne systemy kontroli i analiza danych naukowych.
- Wyniesienie na orbitę: 2009-03-07, Cape Canaveral Air Force Station
- Zespół 42 detektorów CCD jednocześnie wykonuje pomiary jasności około 150 000 gwiazd.

Kepler

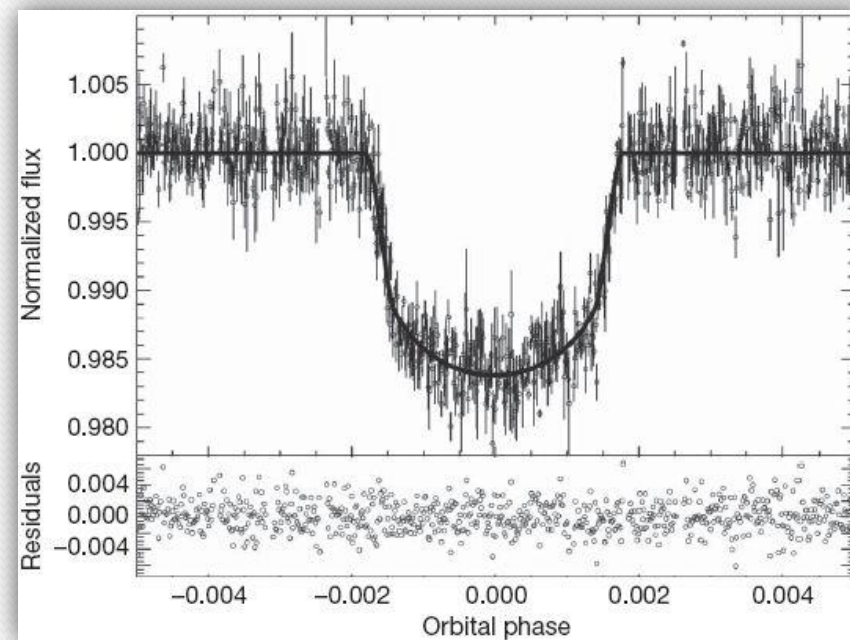
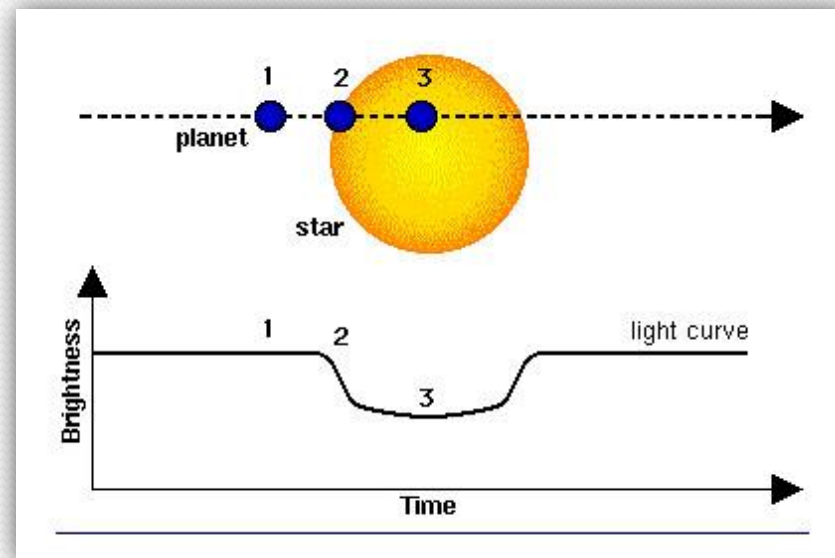

- Gwiazdozbiory: Łabędź, Lutnia, Smok;
- Stałe pole widzenia: około 12 stopni kwadratowych;
- Główny cel misji: określenie częstości występowania planet i układów planetarnych w Galaktyce oraz ich różnorodności.
- Dodatkowy cel: badanie gwiazd pulsujących

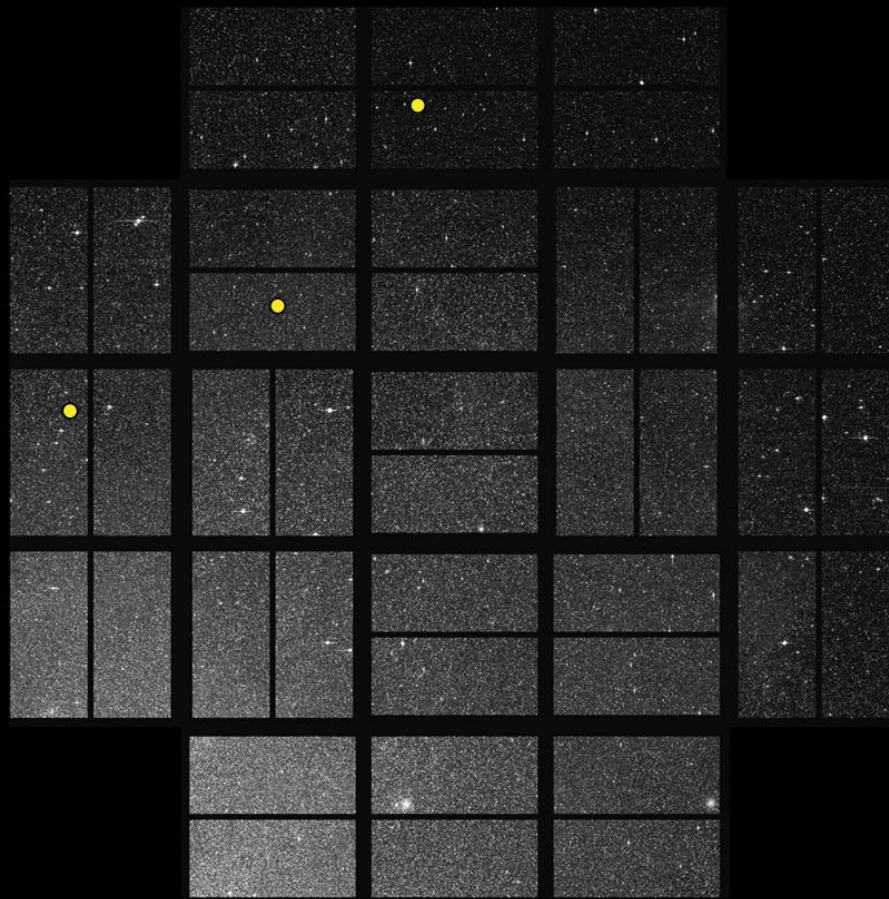
Metoda tranzytu

- Przy odpowiednim położeniu orbity egzoplanety, raz na okres obiegu przechodzi ona na tle gwiazdy macierzystej powodując spadek widzianej jasności gwiazdy.
- Charakterystyki takiego tranzytu różnią się od spadku jasności związanego z aktywnością gwiazdy.
- Zalety metody:
  - łatwość stosowania na dużej próbie gwiazd
  - oszacowanie rozmiaru planety
  - możliwość detekcji atmosfery
  - możliwość detekcji planet typu ziemskiego
- Wady metody: wymagana wysoka czułość, niskie prawdopodobieństwo tranzytu.

*tranzyt planety COROT-9b
(gorący Jowisz)*

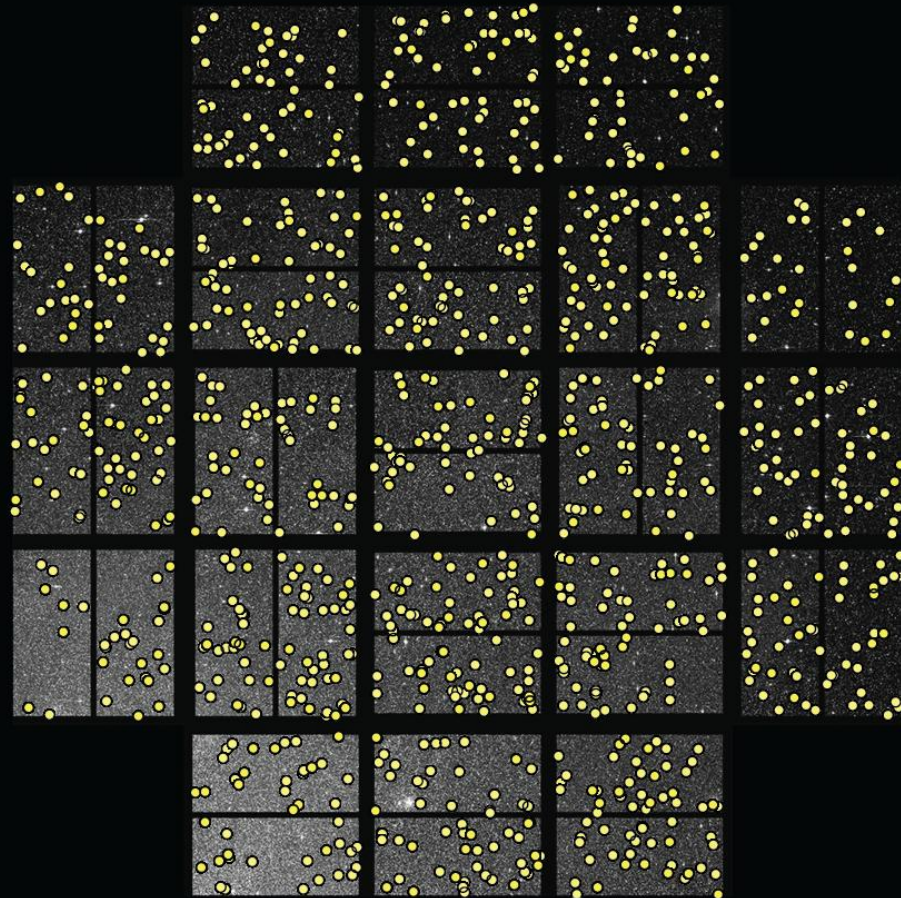
Pre-Kepler Planets in the Field of View

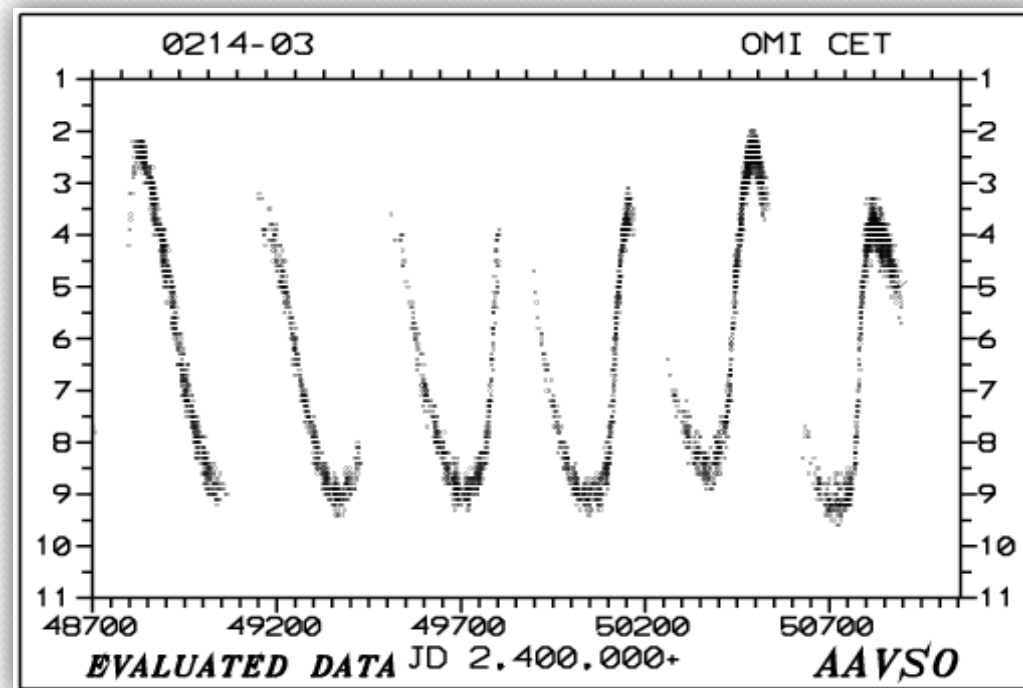
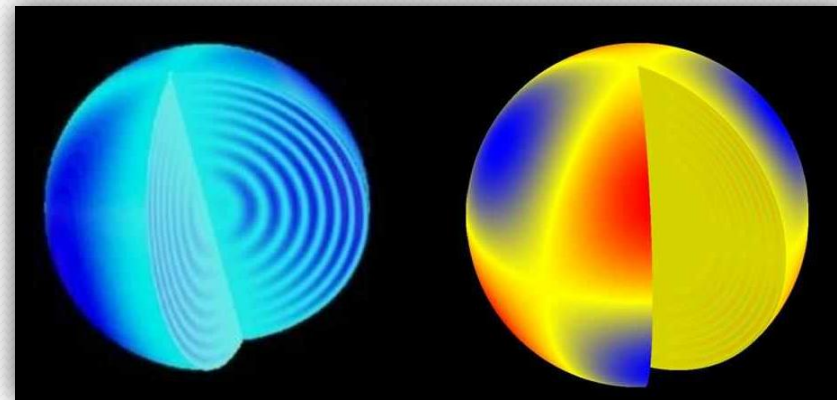
Pre-Kepler Planets in the Field of View

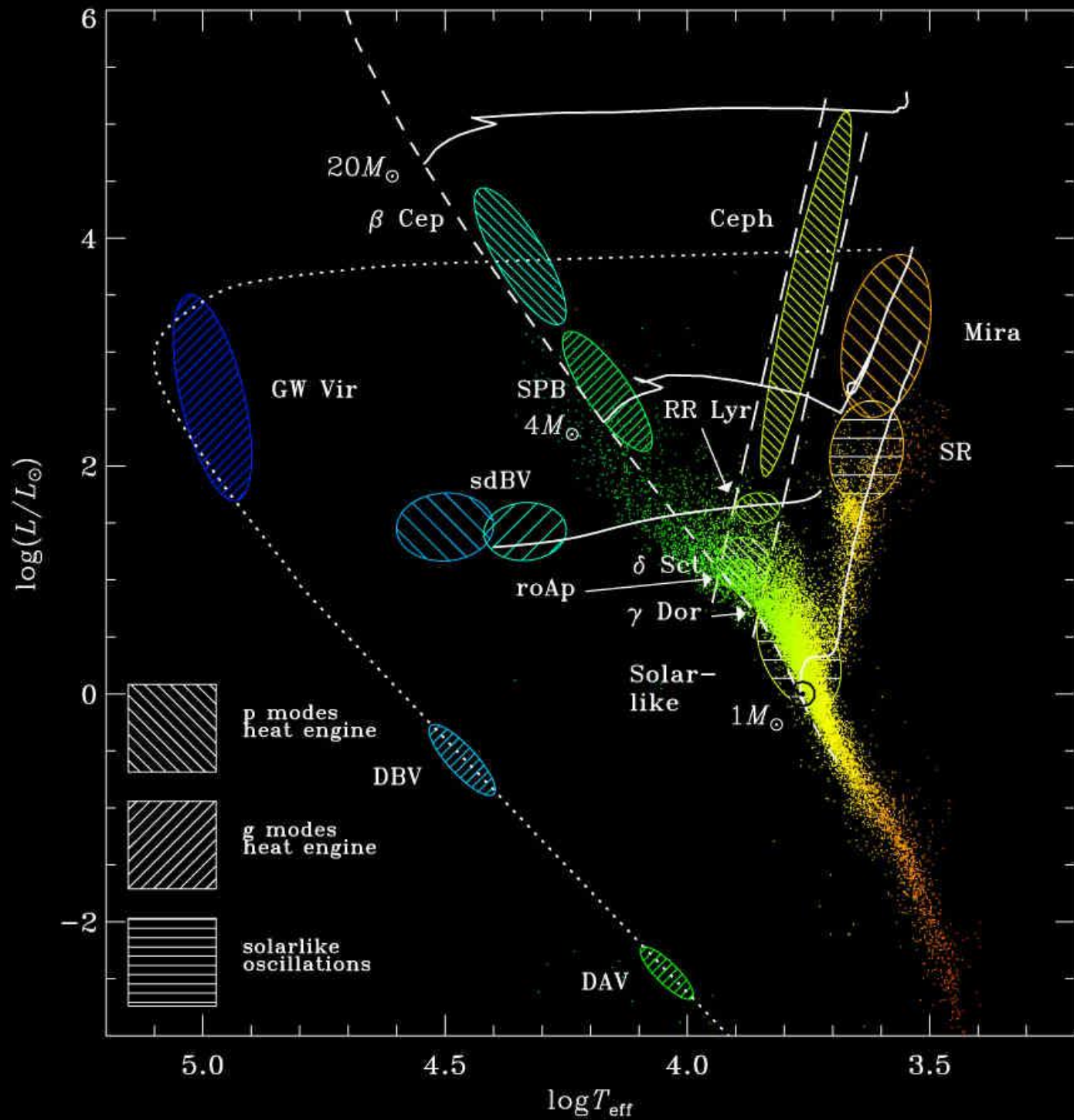
Kepler's 1,000+ Planet Candidates

Gwiazda pulsująca

- **Gwiazda pulsująca** - gwiazda, której zmienność spowodowana jest przez zachodzące w niej pulsacje, czyli istnienie fal akustycznych lub/i grawitacyjnych
- **Obserwowanym przejawem tego zjawiska są np. zmiany jasności gwiazdy**

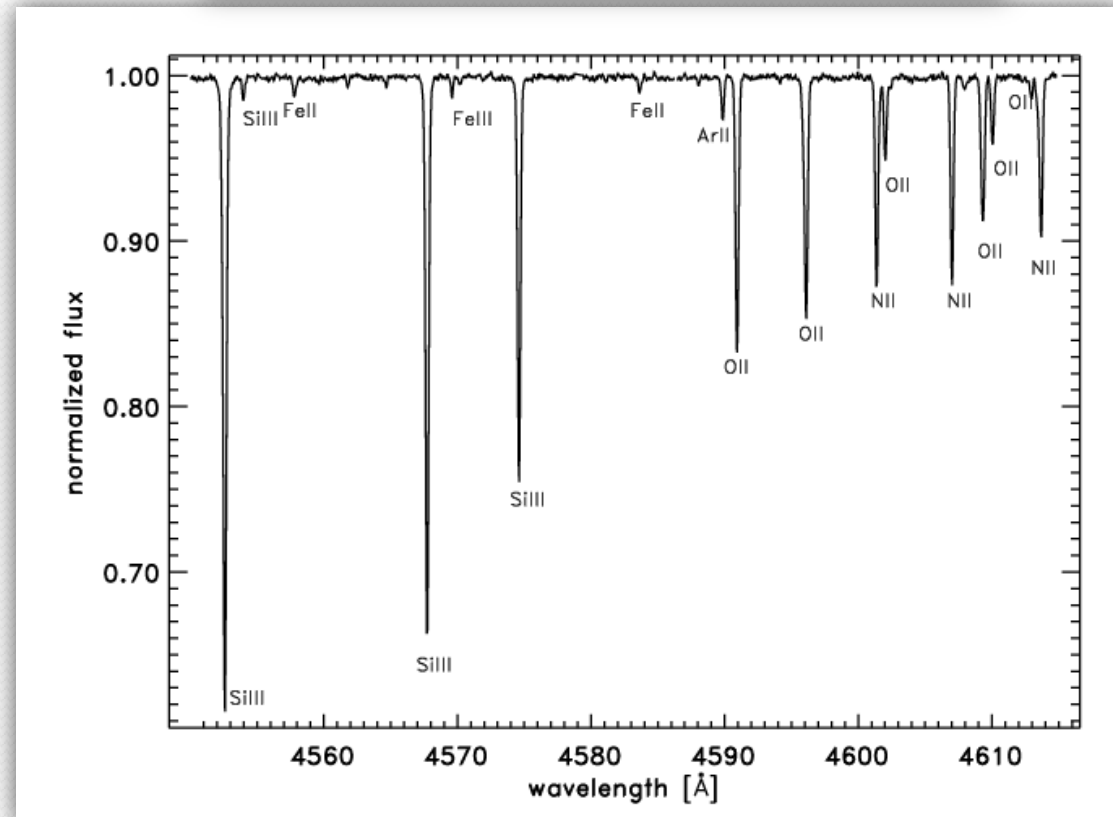
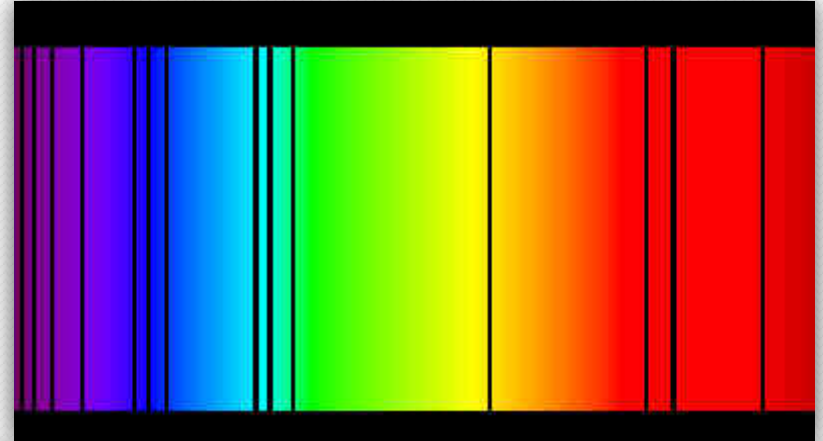

Asteroseismologia

- **Asteroseismologia** – badanie wnętrza gwiazd pulsujących poprzez interpretację ich widm częstości.
- Obserwujemy pulsacje gwiazdy, stąd mamy częstotliwości, amplitudy i fazy pulsacji;
- Konstruujemy model gwiazdy (zakładamy początkowe wartości L , M , R , T_{eff} , $\log g$, skład chemiczny, rotacja itd.). Otrzymujemy teoretyczne charakterystyki pulsacji;
- Porównujemy częstotliwości obserwowane i teoretyczne; jeśli są różne, poprawiamy parametry modelu tak, aby uzyskać jak najlepszą zgodność;
- Im więcej częstotliwości obserwujemy, tym więcej możemy dowiedzieć się o gwiazdzie.

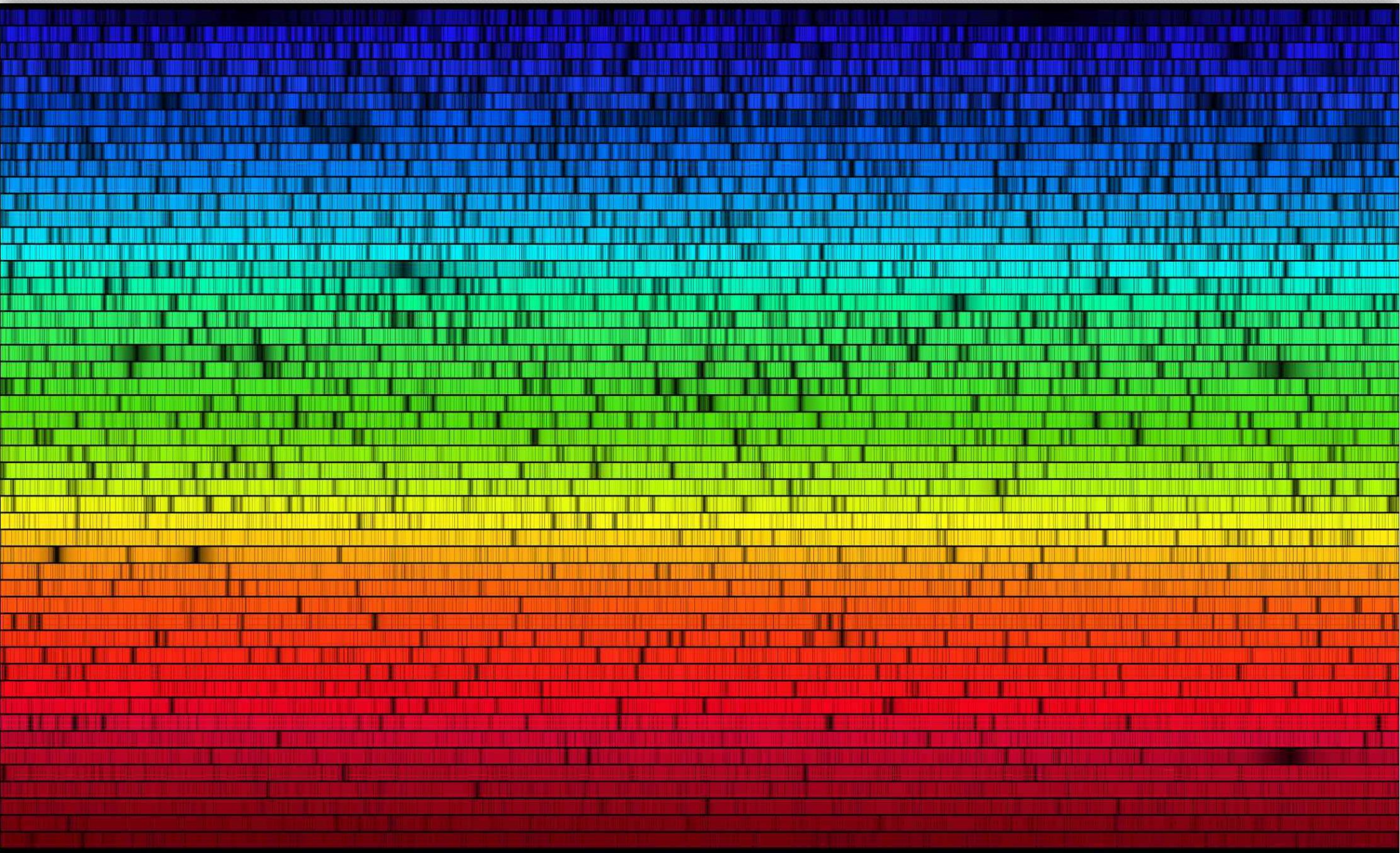
Wyznaczanie parametrów atmosferycznych

- Spektroskopia o wysokiej rozdzielczości
- Parametry atmosferyczne
  - *Temperatura efektywna*
  - *Przyspieszenie grawitacyjne*
  - *Mikroturbulencja*
  - *Prędkość rotacji*
  - *Skład chemiczny*

Obserwacje spektroskopowe Słońca

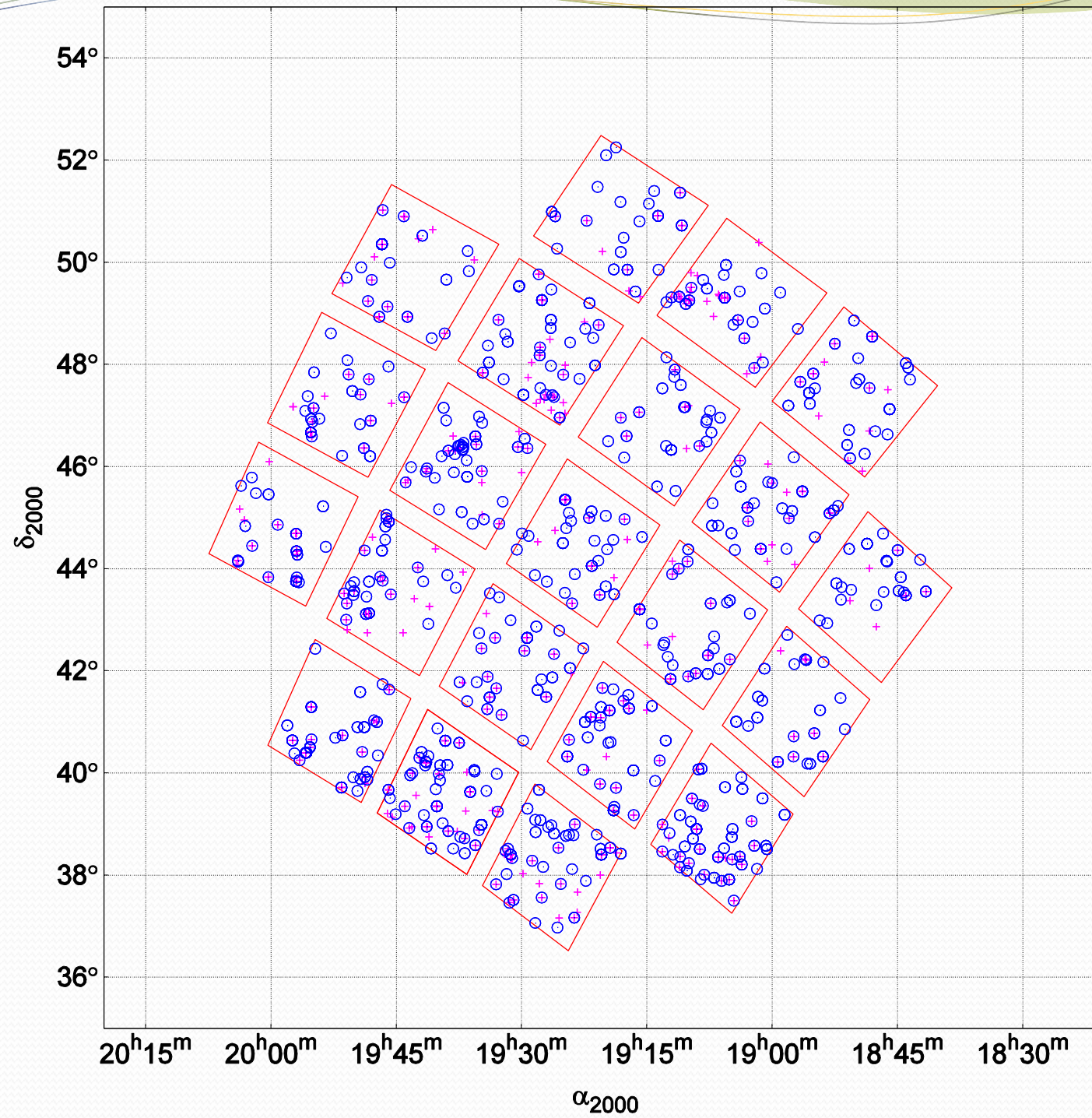
Obserwacje spektroskopowe gwiazd CoRoT i Keplera

Spektroskopia gwiazd CoRoT: baza danych GAUDI

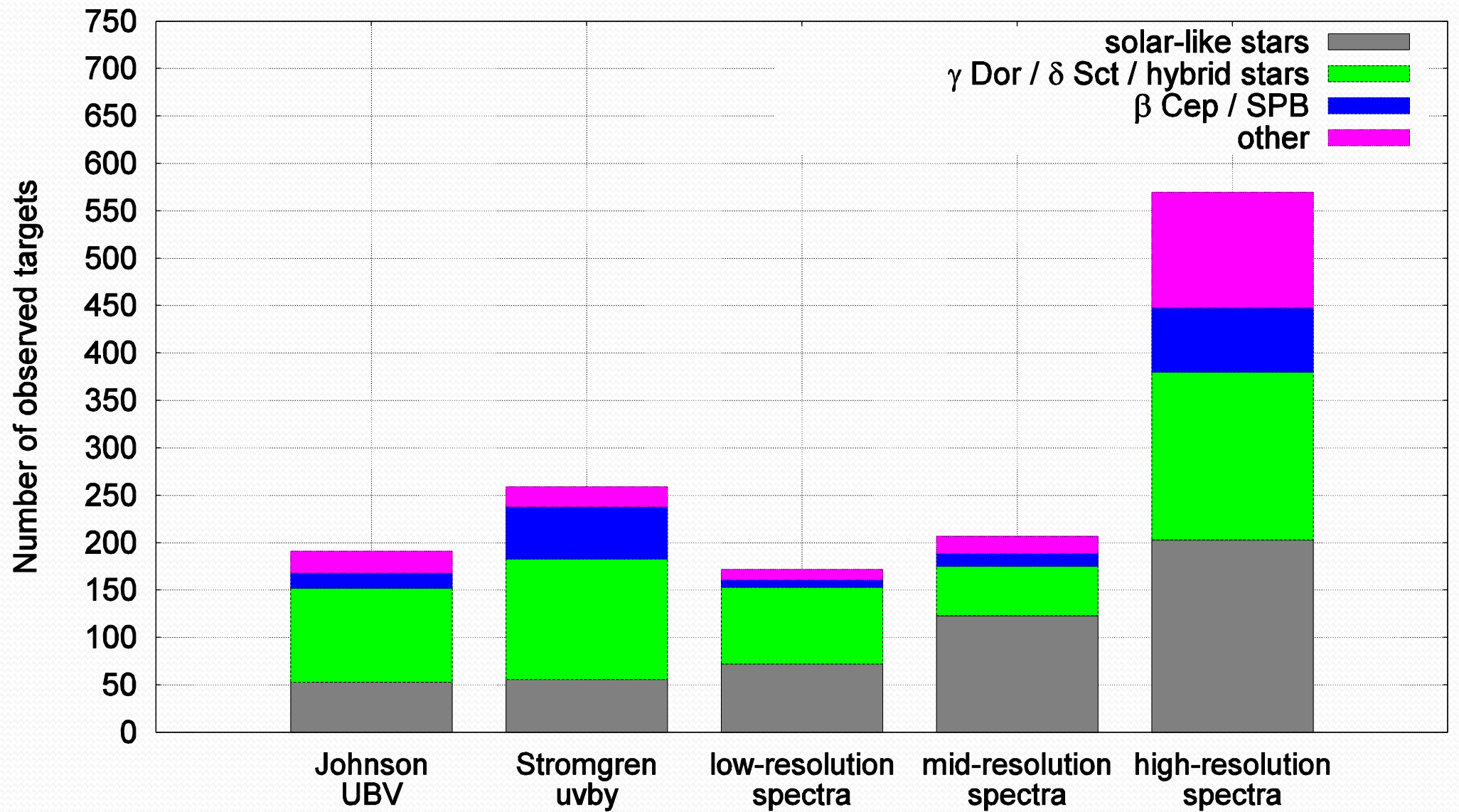
Spektroskopia gwiazd Keplera: w trakcie realizacji

Pole Keplera: spektroskopopia

Pole Keplera: spektroskopia

Obserwacje spektroskopowe: LAMOST

Lustra: sześciokątne segmenty (1.1m)

MB: 37 segmentów

MA: 24 segmenty

Limit: około 20 mag

Spektroskopia wieloobiektowa (4000 obiektów).

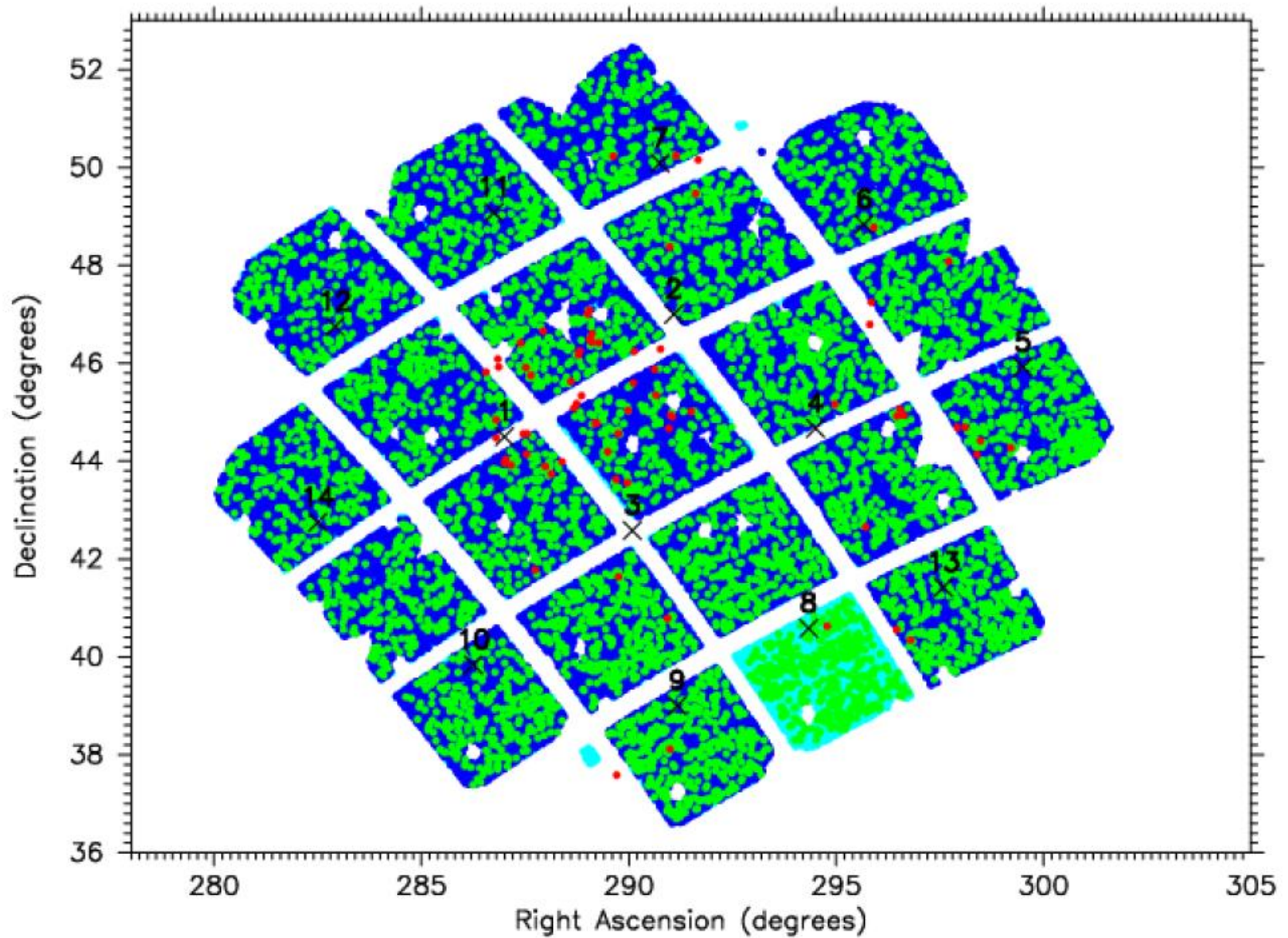

Obserwacje spektroskopowe: LAMOST

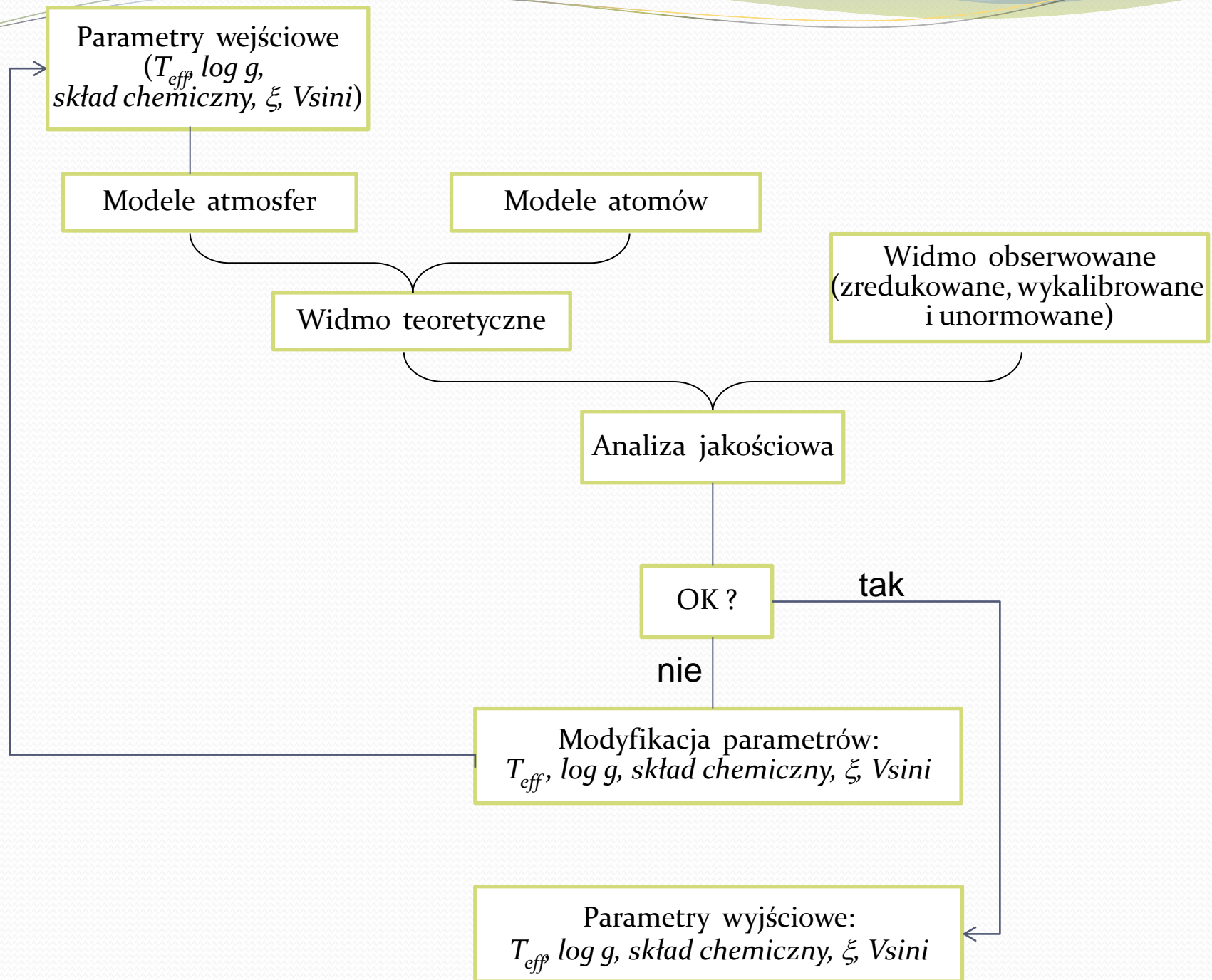
Lustra: sześć
MB: 37 segm
MA: 24 segm

Limit: około 2

Spektroskopi

Schemat analizy danych spektroskopowych

Podsumowanie dotychczasowych wyników (obliczenia na WCSS)

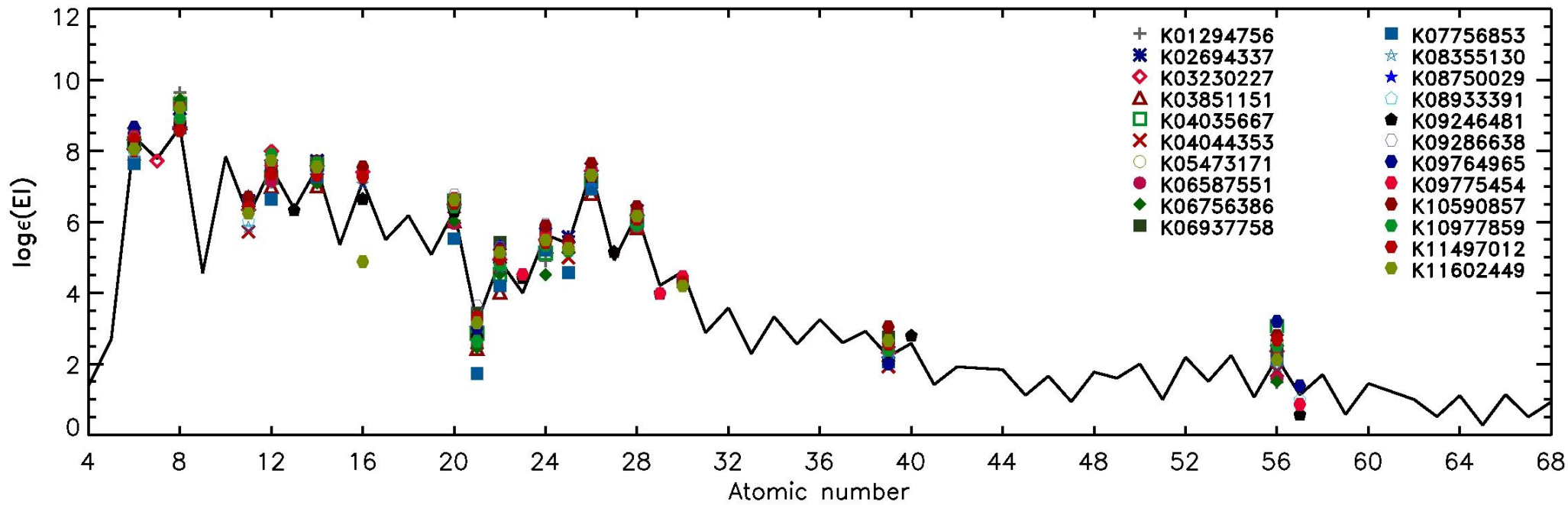
Gwiazdy CoRoT (60 obiektów):

Abundance analysis of prime B-type targets for asteroseismology
III. Bo-B5 stars in the field of view of the CoRoT satellite
Niemczura E., Aerts C., Morel T.

Detailed abundance analysis of A-F type CoRoT targets
Niemczura E., Poretti E. et al.

Gwiazdy Keplera (50 obiektów):

Atmospheric parameters of A-F stars from the Kepler field.
Part I
Niemczura E., Stęślicki M. et al..

Rodzaje gwiazd pulsujących

Typ gwiazdy	Typy widmowe	Okresy pulsacji	Amplitudy pulsacji	Mody pulsacji
β Cep	B ₀ – B ₂ V/IV/III	2 – 7 h	≤ 0.1 mag	mody p, kilkanaście
SPB	B ₃ – B ₉ V	0.6 – 3 dni	≤ 0.01 mag	mody g, < 10
δ Sct	A ₂ – F ₀ V A ₃ – F ₅ III	30 min – 6 h	≤ 0.8 mag	mody p, kilkaset
γ Dor	A ₆ – F ₆ V	0.3 – 3 dni	≈ 0.01 mag	mody g, < 10
roAp	A ₅ – F ₁ V Ap CrSrEu	5 – 16 min	≤ 0.016 mag	mody p, < 10
Solar-like	G, K V/III	3 – 25 min	2 μ mag	Słońce: 10^7 Inne gw: ~ 40

Pole Keplera: spektroskopia

